

KLAGANDE

Ramböll Sverige AB, 556133-0506
Bobergsplan 3
802 64 Gävle

MOTPART

1. Hammarö kommun
Box 26
663 21 Skoghall

Ställföreträdare: Karlstads kommun
Upphandlingsenheten
651 84 Karlstad

2. Karlstads kommun
Upphandlingsenheten
651 84 Karlstad

Ombud: Förste stadsjurist Bengt Kjellberg
Karlstads kommun, Juridikstaben
651 84 Karlstad

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Länsrätten i Värmlands läns dom den 18 maj 2009 i mål nr 481-09, se bilaga A

SAKEN

Överprövning enligt lagen (2007:1091) om offentlig upphandling (LOU)

KAMMARRÄTTENS AVGÖRANDE

Kammarrätten förordnar, med upphävande av länsrättens dom, att upphandlingen inom fackområdena 3, 4, 5, 7, 8, 13, 14, 17 och 23 ska göras om.

YRKANDEN M.M.

Ramböll Sverige AB (Ramböll) yrkar i första hand att kammarrätten, med ändring av länsrättens dom, förordnar att upphandlingen avbryts och görs om avseende fackområdena 3, 4, 5, 7, 8, 13, 14, 17 och 23. I andra hand yrkar Ramböll att upphandlingen avslutas först efter att kommunen vidtagit rättelse genom ny anbudsutvärdering i vilken Rambölls offererade timpris för administratör läggs till grund för utvärderingen av anbuden. Ramböll anför härutöver bl.a. följande. Kommunens beslut strider mot de grundläggande principerna i 1 kap. 9 § LOU, i första hand principen om likabehandling. Beslutet riskerar att orsaka Ramböll sådan skada som enligt 16 kap. 2 § LOU ska leda till att upphandlingen inte får avslutas sedan rättelse vidtagits. 12 kap. 3 § LOU är inte tillämplig på i målet förevarande omständigheter och det saknas därför grund för förkastande av Rambölls anbud. Länsrättens tolkning av innebörden av bestämmelserna om onormalt låga anbud är felaktig. Det råder ingen tvekan om att timpriset är lågt i förhållande till lönekostnaden. Det är dock anbudsgivarens möjlighet att leverera enligt lämnat anbud och däri angivna priser som ska bedömas (jfr KRNS dom i mål nr 236-07). LOU innehåller inga bestämmelser som förbjuder en anbudsgivare att lämna anbud som inte ger någon vinst eller som t.o.m. ger en förlust och hindrar således inte anbudsgivare från att pressa enskilda timpriser för att på så sätt lämna ett samlat attraktivt erbjudande. Den aktuella personalkategorin förmodas inte aktiveras i någon större utsträckning. Att så är fallet följer av Rambölls erfarenhet av tidigare uppdrag samt av viktningen med 10 procent i anbudsutvärderingen. Kommunerna har inte visat att Ramböll inte kommer att kunna prestera enligt anbudet. Rambölls yttrande om timpris för administrativ tjänst måste anses vara godtagbar. Rabatterade timpriser av motsvarande storlek är inte ovanliga i liknande ramavtal. Som exempel kan nämnas att Ramböll i en upphandling av tekniska konsulter i Upplands-Väsby kommun lämnade ett timpris om 1 kr för administratör. I det målet godtogs motsvarande förklaring som Ramböll lämnat i det aktuella målet.

Kommunerna anser att överklagandet ska avslås och vidhåller vad man tidigare anfört samt tillägger följande. Priset utgjorde 50 procent av utvärderingskriterierna. Förfrågningsunderlaget föreskrev att anbudet skulle innehålla den timdebitering som anbudsgivaren offererade. Personalkategoriernas timdebitering har stor betydelse och olika projekt har olika behov av de skilda kategorierna. Förfrågningsunderlaget förutsätter att de offererade timpriserna är realistiska. Av skriftväxlingen med Ramböll framgick att assistentkategorin endast kommer att vara marginellt aktuell för arbete i projekten och att dess arbete främst kommer att utföras av annan personal. Detta innebär en högre kostnad för kommunen och är av väsentlig betydelse vid utvärderingen av anbudet. Kommunen inhämtade därför en förklaring till den mycket låga timpenningen om 25 kr. Sommarlovslediga skolungdomar erhåller ca 40 kr per timme, vilket innebär en kostnad för arbetsgivaren om ca 55 kr per timme. Rambölls förklaring innebär ingen förändrad uppfattning. Den offererade timkostnaden är helt orealistisk och innebär en konkurrensfördel för Ramböll. Eftersom priset har en stor betydelse vid anbudsutvärderingen är det särskilt viktigt att offererade priser är realistiska och att de kan förväntas att tillämpas vid användningen av ramavtalet.

Ramböll genmäler och anför följande. I en modern konsultverksamhet ingår normal projektadministration i konsulternas uppgifter. Endast i samband med uppdrag av större omfattning förekommer "särskild" projektadministration. Kommunens farhågor om en högre kostnad framstår som än mer obefogad mot bakgrund av att Rambölls offererade timpriser för övriga kategorier i många fall är lägre än övriga anbudsgivares. Kommunen har att förhålla sig till lämnade anbud, angivna utvärderingskriterier och anbudsutvärderingsmodell och kan inte väga in egna antaganden om framtida händelser. – Att det offererade timpriset om 25 kr inte är kostnadstäckande saknar relevans i förhållande till bestämmelserna i LOU. Att övriga anbudsgivare inte har agerat lika taktiskt kan inte läggas Ramböll till last. Kommunens inställning att det finns gränser för vad som är en acceptabel rabatt

saknar stöd i LOU. I sammanhanget kan för övrigt nämnas att timpris på 95-115 kr för administratör utgör knappt en tredjedel av marknadsmässigt timpris.

Kommunerna genmäler och anför följande. Anbudena ska utformas så att den verkliga kostnaden redovisas och inte så att de är ett led i ett taktiserande i syfte att lämna en lägre men felaktig prisbild. Särskilt vid upphandling av ramavtal med längre giltighetstid är det viktigt att varje delpost i anbudet är korrekt då man inte i förväg kan förutse i vilket sammanhang ramavtalet ska användas.

SKÄLEN FÖR KAMMARRÄTTENS AVGÖRANDE

Av utredningen i målet framgår att Ramböll har beretts tillfälle att inkomma med en förklaring till det aktuella anbudspriset samt att kommunerna inte har godtagit förklaringen. Kammarrätten noterar dock att såvitt utredningen visar har Ramböll inte beretts tillfälle att yttra sig över skälen för beslutet om uteslutning innan kommunerna bestämt sig för att förkasta anbudet. Ramböll har därefter på eget initiativ anført, att avvägningen att den aktuella personalkategorin inte förmodas aktiveras i någon större utsträckning följer av bolagets erfarenhet av tidigare uppdrag samt av viktningen med 10 procent i anbudsutvärderingen. Bolaget har vidare anført att ett lågt timpris för administratörer är möjligt, eftersom administratörerna har en relativt låg beläggning och att bolagets vinst således inte är beroende av administratörsarvodena. Kommunerna har å sin sida inte visat att Ramböll saknat förmåga att leverera till det i anbudet offererade priset. Beslutet att utesluta Ramböll från upphandlingen riskerar att orsaka Ramböll sådan skada som avses i 16 kap. 2 § LOU och beslutet strider därför mot LOU. I förfrågningsunderlaget anges att anbudena ska vara bindande t.o.m. den 1 juni 2009. Av utredningen framgår inte att anbudens giltighetstid har förlängts. Kammarrätten är därför förhindrad att förordna om rättelse. Upphandlingen inom ifrågasvarande fackområden måste därför göras om.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga B (formulär 1)

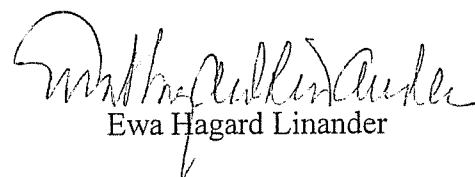

Curt Rispe

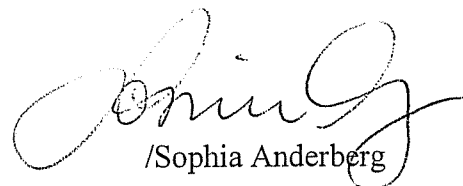

Ann-Marie Holmstedt

referent

Ewa Hagard Linander

/Sophia Anderberg

SÖKANDE

1. Klara Arkitektbyrå AB, 556486-4329
Östra Torggatan 10
652 24 Karlstad

2. Kvist Konstruktionsbyrå AB, 556335-1518
Brogatan 1
654 55 Karlstad

3. Ramböll Sverige AB, 556133-0506
Bobergsplan 3
802 64 Gävle

MOTPARTER

1. Hammarö kommun
Box 26
663 21 Skoghall

Ställföreträdare: Karlstads kommun
Upphandlingsenheten
651 84 Karlstad

2. Karlstads kommun
Upphandlingsenheten
651 84 Karlstad

SAKEN

Offentlig upphandling

DOMSLUT

Länsrätten avslår Klara Arkitektbyrå AB:s, Ramböll i Sverige AB:s och
Kvist Konstruktionsbyrå AB:s ansökningar om överprövning.

Länsrättens interimistiska beslut den 9 och den 10 mars 2009 upphör i och
med denna dom att gälla.

BAKGRUND OCH YRKANDEN

Karlstads och Hammarö kommuner (Kommunerna) infordrade anbud avseende en upphandling av tekniska konsulter för 24 fackområden (dnr 9356-09).

I ansökningar hos länsrätten begär Klara Arkitektbyrå AB överprövning av upphandlingen avseende fackområde 17 (Samhällsplanering), Ramböll Sverige AB avseende fackområdena 3 (Arkitekter Mark/trädgård), 4 (Ingenjörer Bygg), 5 (Ingenjörer Mark/väg), 7 (Ingenjörer VA i mark), 8 (Ingenjörer VA-process), 13 (Miljöföreningar), 14 (Miljöutredningar), 17 (Samhällsplanering) och 23 (Besiktning Mark) och Kvist Konstruktionsbyrå AB avseende fackområdena 10 (Ventilation), 11 (Värme-sanitet), 12 (Styr-regler), 21 (Besiktning-ventilation/värme) och 22 (Besiktning-styr/regler).

Klara Arkitektbyrå AB (Klara) anför till stöd för sin ansökan bl.a. följande.

Upphandlingen startade med selektiv urvalsbedömning (prekvalificering). Intresseanmälan lämnades men enligt beslut i november 2008 klarade inte Klara av prekvalificeringen för fortsatt anbudslämnande. Klara anser sig felaktigt bedömda på följande punkter:

Erfarenhet

Klara har mycket goda erfarenheter av samhällsplanering och har kontinuerligt haft uppdrag från värmländska kommuner sedan 1994. För närvarande har Klara drygt ett trettiotal översikt- och detaljplaneuppdrag, bl.a. till de upphandlande kommunerna.

Resurser

Klara har idag två planarkitekter som jobbar heltid med samhällsplanering och detta görs med egna resurser på lokal basis. Resursmässigt är detta fler än vad övriga anbudslämnare har på egna lokala kontor i Karlstad.

Kompetens

Klara arkitektbyrå har sedan 1987 jobbat med planfrågor i de flesta värmländska kommunerna och dessutom fungerat som stadsarkitekter i Hammarö, Kil, Forshaga och Munkfors kommuner.

Övrigt

Då timpriset ska inkluderas i alla omkostnader såsom resor, restid, logi och traktamente, kan inte upphandlande part anse annat än att ett lågt pris kan säkerställas genom att resurser finns lokalt. Samhällsplanering är skiljt från uppdrag som mark, väg, geoteknik, VA-mark m.m. vilket innebär att man tydligt efterfrågar planeringsarkitekt uppdrag. Enligt Klaras kännedom finns endast en person (plus pendlare) lokalt hos WSP, en person lokalt hos Sweco och inga planeringsarkitekter hos Ramböll eller Vägverket konsult.

Ramböll Sverige AB (Ramböll) yrkar i första hand att upphandlingen görs om och i andra hand att den rättas genom ny anbudsutvärdering i vilken Rambölls offererade timpriser läggs till grund för utvärderingen av anbudet och anför till stöd för sin ansökan bl.a. följande.

Ramböll lämnade anbud på sammanlagt nio fackområden. I anbudsutvärderingen valde kommunen, efter begäran om yttrande av Ramböll, att förkasta Rambölls anbud inom samtliga nio områden med hänvisning till "onormalt lågt anbud" avseende administration ("administratör"). Rambölls timpris för administratör är 25 kr inom samtliga områden. I Rambölls yttrande till kommunerna redogörs för orsaken till det offererade timpriset. Någon mer preciserad begäran från kommunerna har inte mottagits av Ramböll.

Kommunen uppger att även om insatsen för yrkeskategorin är av mindre omfattning ska den prissättas på ett marknadsmässigt sätt. Det måste finnas utrymme för en anbudslämnare att - såsom Ramböll gjort - i sitt anbud offerera och tillämpa timpriser som, samlat sett, ger den upphandlande enheten ett attraktivt erbjudande, utan att detta ska anses strida mot upphandlingslagstiftningen. Utgångspunkten i all upphandling måste vara att Ramböll som anbudsgivare själv väljer vilket (tim-) pris som offereras i ett anbud. Det finns inte heller någon bestämmelse i upphandlingslagstiftningen som ålägger en upphandlande enhet skyldighet att förkasta "onormalt låga anbud". Detta förhållande i sig gör kommunens ställningstagande tvivelaktigt. Det är vidare inte ovanligt att anbudsgivare lämnar rabatter på timpriser för att lämna ett samlat sett attraktivt erbjudande; detta hör det normala affärlivet till. I den aktuella upphandlingen har också

andra anbudsgivare lämnat ett timpris för "administratör" som näppe-
ligen kan anses marknadsmässigt i den bemärkelse kommunen an-
vänder begreppet; bl.a. offererar Sweco och WSP inom vissa delom-
råden ett timpris om 100 respektive 150 kr, som knappast heller kan
anses stå i proportion med gängse lönenivå, utan att detta till synes
föranlett någon reaktion från kommunens sida. Det finns ingen ob-
jektiv lägsta nivå för ett "marknadsmässigt" timpris för den aktuella
yrkeskategorin som Ramböll måste överskrida för att inte lämna ett
"onormalt lågt anbud". Kommunen missgynnar Ramböll i förhållan-
de till övriga anbudsgivare. Bestämmelserna om "onormalt låga an-
bud" i upphandlingslagstiftningen bör rimligtvis tolkas så att det är
det samlade anbudspriset som ska framstå som onormalt lågt, inte
enskilda timpriser. I det aktuella fallet har sammanlagt fyra kategori-
timpriser offererats, av vilka endast det för "administratör" kan be-
traktas som "lågt".

Ramböll ifrågasätter vidare kraftigt kommunens antagande att Ram-
böll kommer att utnyttja andra och dyrare yrkeskategorier istället för
"administratör", vilket skulle resultera i en högre kostnad för kom-
munen. Det av Ramböll avgivna yttrandet ger inte någon som helst
grund för ett sådant antagande; det lämnade timpriset baseras på
Rambölls bedömning att insatsen för den aktuella yrkeskategorin är
av mindre omfattning och Ramböll har därför valt att lämna rabatt
för yrkeskategorin. Rambölls bedömning av omfattningen av yrkes-
kategorins insatser baseras på Rambölls erfarenheter från tidigare
uppdrag av motsvarande karaktär som visar att "särskild" projektad-
ministration förekommer endast i uppdrag/projekt av viss storleks-
ordning, i allmänhet 3-5 milj. kr. Uppdrag som avropas från aktuellt
ramavtal bedömer Ramböll uppgå till (i genomsnitt) 200 - 500 000
kr. Normal kontorsadministration ingår i offererade timpriser för öv-
riga yrkeskategorier. Det förhållandet att Rambölls interna projektru-
tiner medger att ett timpris om 25 kr för "administratör" kan offereras
i den aktuella upphandlingen bör inte läggas Ramböll till last.

Ramböll anser vidare att de situationer som bestämmelserna om
"onormalt låga anbud" i LOU i första hand tar sikte på inte gör sig
gällande i den aktuella upphandlingen. Bestämmelserna har tillkom-
mit för att ge den upphandlande enheten en möjlighet att vinnlägga
sig om att den inte ingår upphandlingskontrakt med en leverantör
som inte kan leverera tjänster och/eller varor till offererade priser.
Föremålet för den aktuella upphandlingen är ramavtal för tekniska
konsulttjänster inom framförallt arkitektur och ingenjörstjänster; de
administrativa tjänsterna förmodas utgöra endast en marginell del av
de uppdrag/projekt som avropas från ramavtalet. Ramböll anser där-
för att timpriset för den aktuella yrkeskategorin inte kan anses "även-
tyra" uppdragens genomförande på det sätt som bestämmelsen i 12
kap 3 § LOU förutsätter. Upphandlingen avser ramavtal. Ramböll är

inte garanterat att tilldelas uppdrag och har heller ingen skyldighet att ingå avropsavtal med kommunen. Under sådana förhållanden anser Ramböll att kommunens motivering och hänvisning till "onormalt lågt anbud" ytterligare försvagas.

Kvist Konstruktionsbyrå AB yrkar att upphandlingen ska göras om alternativt att den får avslutas först sedan rättelse gjorts och anför till stöd för sin ansökan bl.a. följande.

Fackområde 10 (Ventilation), 11 (Värme-sanitet), 12 (Styr och regler).

Kapacitet: Upphandlingen har utformats på ett sätt som försvårar för mindre aktörer. Den nedvärdering av kapacitet för företag med 6 projektörer som har skett är en onödig begränsning för små företag. Upphandlingen är så stor att dess utformning i sig utestänger små aktörer. Det förefaller som att man i upphandlingen avser så stora projekt att storleken av företag behövs till ett tänkt objekt. Förutser man så stor mängd uppdrag att 6 projektörer är otillräckligt, bör istället sammanslagna upphandlingen (Hammarö/Karlstad) delas och antalet upphandlade konsulter ökas för att inte lokala mindre företag skall missgynnas. Eventuella kapacitetspåverkande "tekniska resurser" har inte särredovisats i utvärderingen.

Fackområde 10 (Ventilation), 11 (Värme-sanitet), 12 (Styr och regler), 21 (Besiktningsmän Ventilation/värme), 22 (Besiktningsmän Styr och regler).

Kvalitet/Miljö: Kvist anser att icke certifierade aktörers anbud inte behandlas på likvärdigt sätt som certifierade aktörers anbud. Till följd av detta har Kvists anbud felaktigt givits för få poäng vid utvärderingen. Nedvärdering p.g.a. att företaget inte är kvalitets/miljöcertifierat är inte likabehandling. Avgörande är företagets levererade kvalitet och miljöarbete, vilka verktyg som används får enligt Kvists uppfattning inte föreskrivas i förfrågan. Kvalitet på de arbeten Kvist lämnat kan väl mätas sig med motsvarande från andra företag, certifierade och ocertifierade.

Karlstads och Hammarö kommuner anför i svar bl.a. följande.

Målet gäller överprövning av upphandling av ramavtal för tekniska konsulter. Upphandlingen är uppdelad i ett antal olika tekniska verksamhetsområden. Upphandlingen genomfördes enligt LOU som en selektiv upphandling. Selektiv upphandling innebär att företag, som

anmänt intresse av att delta i upphandlingen i ett första steg i utvärderingen graderas efter ett antal parametrar. Bland de inkomna intressenterna tas de ut med högst värdering. Dessa går sedan vidare i upphandlingen och får lämna in sina anbud som därefter prövas i sak.

Klara Arkitektbyrå AB

Verksamhetsområde 17 gällde Samhällsplanering. I denna del var bestämt att ramavtal skulle tecknas med fem leverantörer. Antalet intresserade var 13 varför 8 företag diskvalificerades trots att de i och för sig var professionella. I denna första selektering hamnade inte Klara bland de fem, som gick vidare. Orsaken var att deras meriter inom områdena erfarenhet, resurser och kompetens inte nådde upp till de fem företag, som valdes ut som de mest meriterade.

Ramböll i Sverige AB

Ramböll gick vidare i den första kvalificeringsfasen. Att Ramböll därefter inte kom ifråga för ett ramavtal är av generell natur som gäller alla de nio aktuella avtalsområdena. Vid utvärdering av inkomna anbud och då kriteriet priser framgick med klar tydlighet att Rambölls prisbild avseende administrativa tjänster hade en klart onormalt låg nivå. Kommunerna tillskrev Ramböll med begäran om förklaring till det låga priset (25 kr/tim). Kommunerna erhöll inte något tillfredställande svar. I svaret framgick tydligt att Ramböll lämnat ett medvetet onormalt lågt timpris som ett sätt att erhålla ett lågt "totalpris" och därmed på ett otillbörligt sätt få en fördel gentemot övriga anbudsgivare. Ramböll erhöll skriftligen kommunens ståndpunkt. I sitt svar från Ramböll vidhöll man sin ståndpunkt.

Det är stor skillnad på att offerera administrativa tjänster för 25 kr/tim än 95-115 kr/tim. Dessa lönekostnader kan man finna på arbetsmarknaden medan 25 kr/tim är en orealistisk nivå. I ansökan stöder Ramböll de facto kommunens beslut genom kommunens bedömning att andra och dyrare yrkeskategorier kommer att användas inom projektuppdragen. Ramböll menar att detta endast är antaganden samtidigt som man medger att för de projekt, som det främst blir fråga om för kommunen, ingår administrativa uppgifter i de dyrare konsulternas arbete. Mot denna bakgrund bedömer kommunen det ligga i farans riktning att ett sådant projekt totalt blir för dyrt, jämfört med konkurrenterna, eftersom antalet konsulttimmar med hög timlön blir högre för Ramböll eftersom konsulterna även ska svara för de administrativa frågorna, Härigenom bedöms Rambölls kostnadsnivå vara för hög i förhållande till övriga anbudsgivare.

Kvist Konstruktionsbyrå AB

I förfrågningsunderlaget har bilagts reglerna för utvärdering och ett exempel på utvärdering har redovisats. Samma utvärderingsregler har tillämpats för alla anbudsgivarna dvs. full transparens har tillämpats. När det gäller utvärdering av kapacitet anger Kvist att kommunen försvårat för mindre företag att komma i fråga. Kvist har erhållit 4 poäng av max 5 medan de stora anbudsgivarna erhållit 5 poäng. Kommunen har tagit intryck av Kvists kritik och räknat om utvärderingen med 5 poäng även för Kvist.

Vad gäller kvalitet/miljö anför Kvist att utvärderingsmodellen diskriminerar anbudsgivare som inte har en dokumenterad certifiering. För Kvists del innebär modellen en orättvis bedömning. Även på denna punkt har kommunen tagit intryck och därför beslutat att för alla anbudsgivare helt bortse från att utvärdera kriteriet kvalitet/miljö. Även efter dessa justeringar i utvärdering blir resultatet oförändrat dvs. samma företag kommer ifråga för avtal och Kvist blir utan. Orsaken till detta är entydig och klar nämligen att Kvist har en för hög prisnivå i förhållande till övriga anbudsgivare. Poängskillnaderna för de olika avtalsområdena är små och det är timpriserna som slutligt faller avgörandet. Inom område 10 (Ventilation) skulle fyra leverantörer antas och sex anbud inkom. Kvist hamnade på femte plats med 3,98 poäng och de antagna anbuden låg på 4,03, 4,03, 4,07 och 4,29 poäng. Samma relation gällde övriga områden. Kvist rata-des alltså på grund av för hög prisnivå. Även med de justeringar i utvärderingen som redovisats ovan fick Kvist inte tillräckligt hög poängnivå för att kunna antas som leverantör då deras höga prisnivå slog igenom inom alla avtalsgrupperna på ett för Kvist negativt sätt.

Klara tillägger bl.a. följande.

Klara har sedan 1994 i stor omfattning arbetat med planfrågor i de flesta värmländska kommuner. Företaget arbetar även som stadsarkitekter bl.a. i Forshaga och Munkfors sedan 1993 resp. 1994. Planeringsarkitekterna som arbetar med planeringsfrågor har utbildning från Chalmers resp. Blekinge Tekniska Högskola. Klaras erfarenhet, resurser och kompetens är minst likvärdig övriga antagna anbudslämnare. De av Klara angivna referenspersonerna har ej varit kontaktade under utvärderingen.

Ramböll tillägger bl.a. följande.

I det aktuella anbudet har sammanlagt fyra kategoritimpriser för fyra olika yrkeskategorier offererats varav ett kan betraktas som lågt med avseende på "marknadsmässighet". Rambölls ståndpunkt är att detta inte strider mot LOU att lämna rabatter på det sätt som gjorts i aktu-

ellt fall - uppmärksammas bör att det rör sig om ett timpris av flera och som dessutom avser en yrkeskategori med marginell, om inte obefintlig, roll i merparten av de uppdrag som kan komma i fråga. Redan av denna anledning finns enligt Ramböll fog för att ifrågasätta kommunens handlande. Bestämmelsen om onormalt låga anbud i LOU tar sikte på det samlade anbudspriset, inte enskilda timpriser.

Vad beträffar "tillfredsställande" svar kan en anbudsgivare inte göra annat än förklara hur denne resonerat i anbudsgivningen, något Ramböll gjort i sitt svar till kommunen.

Lönen för anställda med uppgift att handha den löpande administrationen inom Ramböll bekostas till största delen genom den vinst som bolaget gör genom den tekniska konsultverksamheten. Dessa administratörer har en debiteringsgrad på i genomsnitt 10-15 procent, dvs. en relativt låg beläggning. Bolagets vinst "står inte och faller" med administratörerna, vilket gör att Ramböll kan offerera ett lågt timpris utifrån den affärs- och verksamhetsmodell bolaget följer. Det faktum att kommunens valda utvärderingsmodell öppnar för möjligheterna att, på det sätt Ramböll gjort, agera taktiskt i prissättningen kan och får aldrig läggas anbudsgivaren till last.

Ramböll ifrågasätter starkt uppgiften att lönekostnader i intervallet 95-115 kr/tim för den aktuella yrkeskategorin förekommer på arbetsmarknaden och vidhåller att en självkostnadsbaserad lönekostnad/tim för ett seriöst konsultbolag inte understiger 300 kr om hänsyn tas till semesterersättning, sociala avgifter, lokalkostnader och övriga omkostnader. Rambölls timpris är naturligtvis inte "marknadsmässigt". Däremot menar Ramböll att kommunen inte med fog kan utgå ifrån att 95 respektive 115 kr är marknadsmässiga timpriser. Det faktum att de överstiger Rambölls timpris gör dessa inte "mer" marknadsmässiga sett i ett upphandlingsperspektiv.

Kommunerna menar avslutningsvis att Ramböll vitsordar kommunens beslut. Det offererade timpriset på 25 kr är naturligtvis genom avlämnat anbud bindande för Ramböll i eventuella uppdrag där sådana timmar tas i anspråk. Någon ytterligare försäkran om att så verkligen är fallet torde inte vara nödvändig. Ramböll vidhåller därför ståndpunkten att kommunens antaganden redan här saknar grund.

Kommunerna vidhåller sin inställning.

DOMSKÄL

Om den upphandlande myndigheten har brutit mot de grundläggande principerna i 1 kap. 9 § lagen om offentlig upphandling (2007:1091; LOU) eller någon annan bestämmelse i denna lag, och detta har medfört att leverantören lidit eller kan komma att lida skada, ska rätten enligt 16 kap. 2 § besluta att upphandlingen ska göras om eller att den får avslutas först sedan rättelse gjorts.

Enligt ovan nämnda bestämmelse i 1 kap. 9 § ska upphandlande myndigheter behandla leverantörer på ett likvärdigt och icke-diskriminerande sätt samt genomföra upphandlingar på ett öppet sätt. Vid upphandlingar ska vidare principerna om ömsesidigt erkännande och proportionalitet iakttas.

Enligt 12 kap. 3 LOU § får en upphandlande myndighet förkasta ett anbud om den finner att priset är onormalt lågt. Anbudet får dock förkastas först sedan myndigheten skriftligen begärt en förklaring till det låga anbudet och inte fått ett tillfredsställande svar. Den upphandlande myndigheten ska ge anbudsgivaren tillfälle att yttra sig över myndighetens skäl för att förkasta anbudet med beaktande av de lämnade förklaringarna.

Den aktuella upphandlingen avser tekniska konsulter och är uppdelad på ett antal olika tekniska verksamhetsområden. Upphandlingen har genomförts som en selektiv upphandling. I anbudsförfrågan anges hur många intressenter som maximalt kommer att inbjudas inom respektive område. De anbud som uppfyller kvalificeringsfasen utvärderas enligt anbudsförfrågan på grundval av hur anbudsgivaren uppfyller kriterierna Prisbild (50 procent), Erfarenhet och kompetens inom området inklusive referenser (30 procent), Kapacitet (10 procent) och Kvalitetssäkring/Miljö (10 procent). Varje kriterium betygssätts enligt en skala från 1 till 5.

Klara Arkitektbyrå AB (Klara)

Klara har ansökt om överprövning i den del upphandlingen avser verksamhetsområde 17 (samhällsplanering) och till stöd för ansökan gjort gällande i huvudsak att man beträffande kriterierna erfarenhet, resurser och kompetens väl motsvarar de företag som fick gå vidare i upphandlingen och därvid redogjort för de erfarenheter m.m. som Klara besitter.

I anbudsinvjudan anges att för området samhällsplanering kommer maximalt fem (5) intressenter att inbjudas. Det är inte visat att Klara poängsatts felaktigt i förhållande till de anbudsgivare som antagits. Länsrätten finner således att kommunerna, genom att inte anta Klaras anbud, inte brutit mot bestämmelserna om LOU. Klaras ansökan om överprövning ska därför avslås.

Ramböll i Sverige AB (Ramböll)

Ramböll har ansökt om överprövning i den del upphandlingen avser verksamhetsområdena 3 (Arkitekter Mark/trädgård), 4 (Ingenjörer Bygg), 5 (Ingenjörer Mark/väg), 7 (Ingenjörer VA i mark), 8 (Ingenjörer VA-process), 13 (Miljöföreningar), 14 (Miljöutredningar), 17 (Samhällsplanering) och 23 (Besiktning Mark) och till stöd för sin ansökan i huvudsak gjort gällande att kommunerna felaktigt uteslutit Ramböll då deras anbud inte ska anses onormalt lågt.

Som ovan framgår finns stöd i LOU för en upphandlande myndighet att förkasta ett anbud om den finner att priset är onormalt lågt. Kommunerna har innan Rambölls anbud anbudet förkastades fullgjort det kommunikationskrav som uppställs i den aktuella bestämmelsen. Länsrätten finner i LOU inte stöd för Rambölls uppfattning att ett förkastande av ett anbud måste grunda sig på det samlade anbudspriset. Det av Ramböll åsatta priset

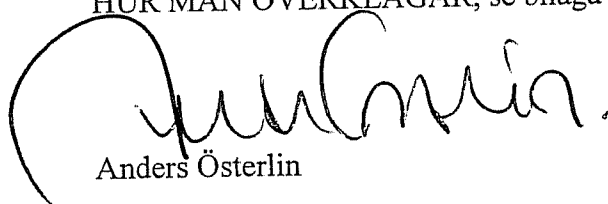
på administrativa tjänster (25 kr/tim) är marknadsmässigt onormalt lågt. Kommunerna har inte godtagit Rambölls förklaring till det låga priset. Länsrätten anser att kommunerna haft fog för sin bedömning. Det är inte visat att kostnader i intervallet 95 – 115 kr/tim, vilka några anbudsgivare offererat för dessa tjänster, inte ligger inom vad som kan anses marknadsmässigt, i vart fall inte att de är att anses som "onormalt låga". Att kommunerna inte förkastat dessa anbud strider därför inte mot LOU. Länsrätten finner således att kommunerna inte brutit mot LOU i dessa avseenden.

Kvist Konstruktionsbyrå AB (Kvist)

Kvist har ansökt om överprövning i den del upphandlingen avser verksamhetsområdena avseende fackområdena 10 (Ventilation), 11 (Värme-sanitet), 12 (Styr-regler), 21 (Besiktning-ventilation/värme) och 22 (Besiktning-styr/regler) och i huvudsak gjort gällande att upphandlingens utformning försvårat för Kvist, liksom andra mindre företag, att tilldelas uppdrag samt att kravet på certifiering medfört att aktörer inte behandlas på ett likvärdigt sätt.

Kommunerna har beaktat Kvist synpunkter och justerat utvärderingen i enlighet härmed men funnit att resultatet förblivit oförändrat, dvs. att Kvist på grund av för hög prisnivå inte kunnat antas som leverantör för de ifrågavarande verksamhetsområdena. Kvist har inte invänt mot detta. Länsrätten finner således att Kvist inte visat att kommunerna brutit mot LOU som medfört att Kvist lidit eller kan komma att lida skada. Kvist ansökan om överprövning ska därmed avslås.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga (Dv 3109/1 B).

Anders Österlin

HUR MAN ÖVERKLAGAR

Den som vill överklaga kammarrättens avgörande skall skriva till Regeringsrätten. Skrivelsen ställs alltså till Regeringsrätten *men skall skickas eller lämnas till kammarrätten.*

Överklagandet skall ha kommit in till kammarrätten *inom tre veckor* från den dag då klaganden fick del av beslutet. Tiden för överklagande för det allmänna räknas dock från den dag beslutet meddelades.

Om sista dagen för överklagande infaller på en lördag, söndag eller helgdag, midsommar-, jul- eller nyårsafton, räcker det att skrivelsen kommer in nästa vardag.

För att ett överklagande skall kunna tas upp i Regeringsrätten fordras att *prövningstillstånd* meddelas. Regeringsrätten lämnar prövningstillstånd om det är av vikt för ledning av rättstillämpningen att talan prövas eller om det föreligger synnerliga skäl till sådan prövning, såsom att grund för resning föreligger eller att målets utgång i kammarrätten uppenbarligen beror på grovt förbiseende eller grovt misstag.

Om prövningstillstånd inte meddelas står kammarrättens beslut fast. Det är därför viktigt att det klart och tydligt framgår av överklagandet till Regeringsrätten varför man anser att prövningstillstånd bör meddelas.

Skrivelsen med överklagande skall undertecknas av klaganden eller dennes ombud och inges i original samt innehålla;

1. den klagandes namn, personnummer/organisationsnummer, yrke, postadress och telefonnummer. Dessutom skall adress och telefonnummer till arbetsplatsen och eventuell annan plats där klaganden kan nås för delgivning lämnas om dessa uppgifter inte tidigare uppgetts i målet. Om någon person- eller adressuppgift ändras är det viktigt att anmälan snarast görs till Regeringsrätten
2. det beslut som överklagas med uppgift om kammarrättens namn, målnummer samt dagen för beslutet
3. de skäl som klaganden vill åberopa för sin begäran om att få prövningstillstånd
4. den ändring av kammarrättens beslut som klaganden vill få till stånd och skälen härför
5. de bevis som klaganden vill åberopa och vad han/hon vill styrka med varje särskilt bevis.